

9. SIMPOZIJUM
HEMIJA I ZAŠTITA
ŽIVOTNE SREDINE

ENVIROCHEM 2023

9th SYMPOSIUM
CHEMISTRY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

4-7. jun 2023. godine, KLADOVO, SRBIJA

KNJIGA IZVODA
BOOK OF ABSTRACTS

9. simpozijum
Hemija i zaštita životne sredine
EnviroChem2023
sa međunarodnim učešćem

9th Symposium
Chemistry and Environmental Protection
EnviroChem2023
with international participation

KNJIGA IZVODA
BOOK OF ABSTRACTS

Kladovo 4-7. jun 2023. godine

ENVIROCHEM2023

KNJIGA IZVODA

9. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine

Kladovo, 4-7. jun 2023.

BOOK OF ABSTRACTS

9th Symposium Chemistry and Environmental Protection

Kladovo, 4-7th June 2023

Izdaje/Published by

Srpsko hemijsko društvo/Serbian Chemical Society

Karnegijeva 4/III, 11000 Beograd, Srbija

tel./fax: +381 11 3370 467; www.shd.org.rs, E-mail: office@shd.org.rs

Za izdavača/For Publisher

Dušan Sladić, predsednik Srpskog hemijskog društva

Urednici/Editors

Sanja Živković, Branka Lončarević, Minja Bogunović, Gordana Gajica

Slika sa naslovne strane/Photo from cover page

Foto Video Boce

Priprema za štampu i štampa/Prepress and printing

Razvojno-istraživački centar grafičkog inženjstva Tehnološko-metalurškog fakulteta,
Beograd

Tiraž/Circulation

150 primeraka/150 copies

ISBN 978-86-7132-082-5

Informacije i stavovi izneti u ovoj publikaciji su provizorni. Srpsko hemijsko društvo, urednici i naučni odbor nisu odgovorni za interpretacije, eventualne posledice i štamparske greške. The information and the opinions given in this publication are provisional. Serbian Chemical Society, Editors or Editorial Board are not responsible for any interpretations, their consequences or typographical errors.

NAUČNI ODBOR SCIENTIFIC COMMITTEE

Predsednici:

*Jovančičević Branimir
Ivančev-Tumbas Ivana*

Članovi:

Agbaba Jasmina
Aničić Urošević Mira
Antić Mališa
Antić Vesna
Beškoski Vladimir
Bogunović Minja

Brčeski Ilija
Ćirković Veličković Tanja
Đurišić-Mladenović Nataša
Gajica Gordana
Ignjatović Ljubiša
Ilijević Konstatin
Kerkez Đurđa
Lončarević Branka
Lugonja Nikoleta
Lješević Marija
Maletić Snežana

Manojlović Dragan
Nikodinović Runić Jasmina
Popović Aleksandar
Radak Bojan
Radonić Jelena
Roglić Goran
Turk Sekulić Maja
Šolević Knudsen Tatjana
Tubić Aleksandra
Živančev Jelena
Živković Sanja

ORGANIZACIONI ODBOR ORGANIZING COMMITTEE

Predsednici:

*Beškoski Vladimir
Tubić Aleksandra*

Članovi:

Aćimović Danka
Anđelković Tatjana
Antić Igor
Antić Nevena
Antić Vesna
Avdalović Jelena
Brdarić Tanja
Đurović Pejčev Rada
Ignjatović Ljubiša
Ilijević Konstantin
Ivančev-Tumbas Ivana

Joksimović Kristina
Joldžić Vladan
Jovančičević Branimir
Jovašević Stojanović Milena
Kašanin-Grubin Milica
Kragulj Isakovski Marijana
Lješević Marija
Lugonja Nikoleta
Maletić Snežana
Mihajlović Vladimir
Miletić Srđan
Milićević Tijana
Milovanović Dubravka
Perović Ivana
Petrović Jelena
Radak Bojan

Radenković Marina
Relić Dubravka
Roglić Goran
Šajnović Aleksandra
Savić Branislava
Savić Slađana
Šolević Knudsen Tatjana
Spasić Snežana
Stamenković Stojanović
Sandra
Stevanović Jasmina
Stevanović Marija
Stojadinović Sanja
Tomašević Anđelka
Vukićević Emilija
Žerađanin Aleksandra

IZVRŠNI ODBOR EXECUTIVE COMMITTEE

Bogunović Minja
Gajica Gordana
Lješević Marija
Živković Sanja

Per- i polifluorovana jedinjenja, „večne hemikalije” (ili možda ne)**Per- and Polyfluorinated Substances, 'forever chemicals' (or maybe not)**

K. Kasalica¹, B. Jimenez², A. Yamamoto³, H. Inui⁴, M. Lješević¹, N. Radić¹, G. Gojgić-Cvijović¹, L. Slavković Beškoski⁵, J. Radulović⁵, T. Nakano⁶, V.P. Beškoski^{7,*}

(1) University of Belgrade - Institute of Chemistry, Technology and Metallurgy, Njegoseva 12, Belgrade, Serbia, (2) Institute of Organic Chemistry (IQOG-CSIC), Juan de la Cierva 3, 28006, Madrid, Spain, (3) Tottori University of Environmental Studies, Tottori, Japan, (4) Biosignal Research Center - Kobe University, Japan, (5) Anahem laboratory ltd, Mocartova 10, Serbia, (6) Osaka University, Japan, (7) University of Belgrade-Faculty of Chemistry, St. trg. 12, Serbia;

*vbeskoski@chem.bg.ac.rs

Danas se u životnoj sredini mogu pronaći brojna hemijska jedinjenja koja je stvorio čovek u svojim laboratorijama. Ideja vodilja sredinom dvadesetog veka je bila kreirati jedinjenja kvalitetnih osobina koja će dugo imati upotrebnu vrednost a samim tim i dugo trajati. Neka od tih jedinjenja su danas prepoznata i kao „večne hemikalije”. Per- i polifluorovana jedinjenja (PFAS) su grupa sintetičkih hemijskih jedinjenja koja poseduju C-F, najjaču kovalentnu vezu. Zbog hemijske strukture koja im omogućava stabilnost na povišenim temperaturama, otpornost na niske pH vrednosti kao i visoku površinsku aktivnost, ova jedinjenja su u vidu različitih formulacija već nekoliko decenija našla široku primenu u brojnim potrošačkim proizvodima. Međutim, PFAS su poslednje dve decenije otkriveni u vodi, zemljištu, sedimentu, vazduhu, hrani i uzorcima biote na svim kontinentima, što prepoznato kao rizik za životnu sredinu i zdravlje ljudi [1]. Zbog ovoga su u poslednjoj deceniji intenzivno testirane postojeće tehnologije za sanaciju i remedijaciju poput adsorpcije, filtracije, termalne destrukcije, oksidacije/redukcije kao i pranje zemljišta. Ipak, opisani su i brojni nedostaci ovih tehnologija [2].

Hipoteza naše studije je bila da će primenom naprednih oksidacionih tehnika praćenih tretmanom mikroorganizmima doći do smanjenja koncentracije PFOA kao model jedinjenja PFAS. Abiotička i biotička degradacija PFOA je u početnoj studiji testirana nezavisno. Za kvantitativnu analizu smanjenja PFOA upotrebljena je ciljana (targeted) LC-MS/MS, a za detekciju proizvoda razgradnje korišćena je neciljana (untargeted) LC-MS/MS analiza.

U studiji fotokatalize upotrebljeni su odabrani fotokatalizatori na bazi Ti i Al. Eksperimenti su realizovani na 20 °C u otvorenom cilindričnom polipropilenskom reaktoru, a kao izvor svetlosti korišćena je lampa koja simulira sunčevo zračenje.

Naša prethodna istraživanja su ukazala da mikroorganizmi izolovani iz sedimenta zagađenim ovim jedinjenjima imaju potencijal da opstanu u ovim uslovima [3]. U ovoj studiji, mikrobne zajednice su izolovane sa lokacija u Srbiji, Japanu i Italiji koje su poznate po zagađenju PFAS-om, a obogaćivanje je obavljeno na tečnim podlogama sa PFOA u ppm vrednostima. Mikrobne zajednice ali i pojedinačni izolati su upotrebljene kao inokulum u studiji biorazgradnje PFOA.

Rezultati fotodegradacija PFOA pomoću fotokatalizatora na bazi Ti i Al ukazuju na smanjenje koncentracije između 50 i 80 % u zavisnosti od upotrebljenog katalizatora. Na osnovu neciljane analize, detektovani su homolozi kraćih lanaca u poređenu sa PFOA. Koncentracija ovih jedinjenja se povećava tokom fotokatalize, što je praćeno smanjenjem početnog model jedinjenja. Fluoridni joni detektovani su jon-selektivnom elektrodom i jonskom hromatografijom. Pored toga, detektovano je polifluorovano jedinjenje sa m/z 395 kao kontaminacija standardne upotrebljene hemikalije. Detektovano je smanjenje koncentracije ovog jedinjenja, što sugeriše da je primenjena tehnologija aktivna ne samo na per- već i na polifluorovana jedinjenja.

U studiji biorazgradnje, izmereno je smanjenje koncentracije PFOA u rasponu od 21 do 36 % korišćenjem najaktivnijih mikrobnih konzorcijuma.

Naši rezultati su potvrdili da je fotokataliza uz upotrebu odgovarajućih fotokatalizatora metoda koja može da omogući smanjenje koncentracije PFOA u vodenim rastvorima, kao i da mikroorganizmi izolovani iz sredine zagađene PFAS hemikalijama ne samo da mogu da prežive u ovom oštrom okruženju, već mogu da doprinesu i razgradnji ovih hemikalija pod određenim uslovima. Dalje studije će se fokusirati na optimizaciju i kombinaciju ovih tehnika, što bi u narednoj fazi omogućilo skaliranje do nivoa pilota.

Literatura

1. Carlson, L.M., Angrish, M., Shirke, A.V., Radke, E.G. Schulz, B. Kraft, A., Judson, R., Patlewicz, G., Blain, R., Lin, C., Vetter, N., Lemeris, C., Hartman, P., Hubbard, H., Arzuaga, X., Davis, A., Dishaw, L.V., Druwe, I.L., Hollinger, H., Jones, R., Kaiser, J.P., Lizarraga, L., Noyes, P.D., Taylor, M., Shapiro, A.J., Williams, A.J. Thayer, K.A. *Environ. Health Perspect.* 130(5) (2022) 56001.
2. Bolan, N., Sarkar, B., Yan, Y., Li, Q., Wijesekara, H., Kannan, K., Tsang, D.C.W., Schauerte, M., Bosch, J., Noll, H., Ok, Y.S., Scheckel, K., Kumpiene, J., Gobindlal, K., Kah, M., Sperry, J., Kirkham, M.B., Wang, H., Tsang, Y.F., Hou, D., Rinklebe, J. *J. Hazard. Mater.*, 401 (2021) 123892.
3. Beškoski, V.P., Yamamoto, A., Nakano, T., Yamamoto, K., Matsumura, C., Motegi, M., SlavkovićBeškoski, L., Inui, H. *Sci. Total Environ.* 636 (2018) 355–359.

Zahvalnica -

Funded by the
European Union

PFAStwin project, GA No 101059534, Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Research Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

PFAStwin projekat, GA No 101059534, finansiran od strane Evropske unije. Izneti stavovi i mišljenja su, međutim, samo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za istraživanje. Za njih se ne može smatrati odgovornim ni Evropska unija ni organ koji dodeljuje sredstva.

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

54(048)
502/504(048)
577.1(048)
66(048)
606(048)

СИМПОЗИЈУМ Хемија и заштита животне средине са међународним учешћем (9 ; 2023 ; Кладово)

Knjiga izvoda / 9. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine sa međunarodnim učešćem, EnviroChem2023, Kladovo 4-7. jun 2023. godine = Book of Abstracts / 9th Symposium Chemistry and Environmental Protection, EnviroChem2023, with International Participation ; [urednici Sanja Živković ...[et al.]]. - Beograd : Srpsko hemijsko društvo, 2023 (Beograd : Razvojno-istraživački centar grafičkog inženjerstva Tehnološko-metalurškog fakulteta). - 203 str. : ilustr. ; 24 cm

Tekst na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 150. - Bibliografija uz svaki apstrakt.

ISBN 978-86-7132-082-5

a) Хемија -- Апстракти b) Животна средина -- Заштита -- Апстракти v)
Биохемија -- Апстракти g) Биотехнологија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 116784905
